

Er „reiðufé“ á hverfanda hveli?

Gunnar Jakobsson

Varaseðlabankastjóri fjármálastöðugleika

1. júní 2023

greiðsla

er algengasti löggerningur einstaklinga

og undirstaða virkni hagkerfisins og almennrar velferðar

Reiðufé og lögeyrir

Notkun og kostnaður

Þjóðhagsvarúð

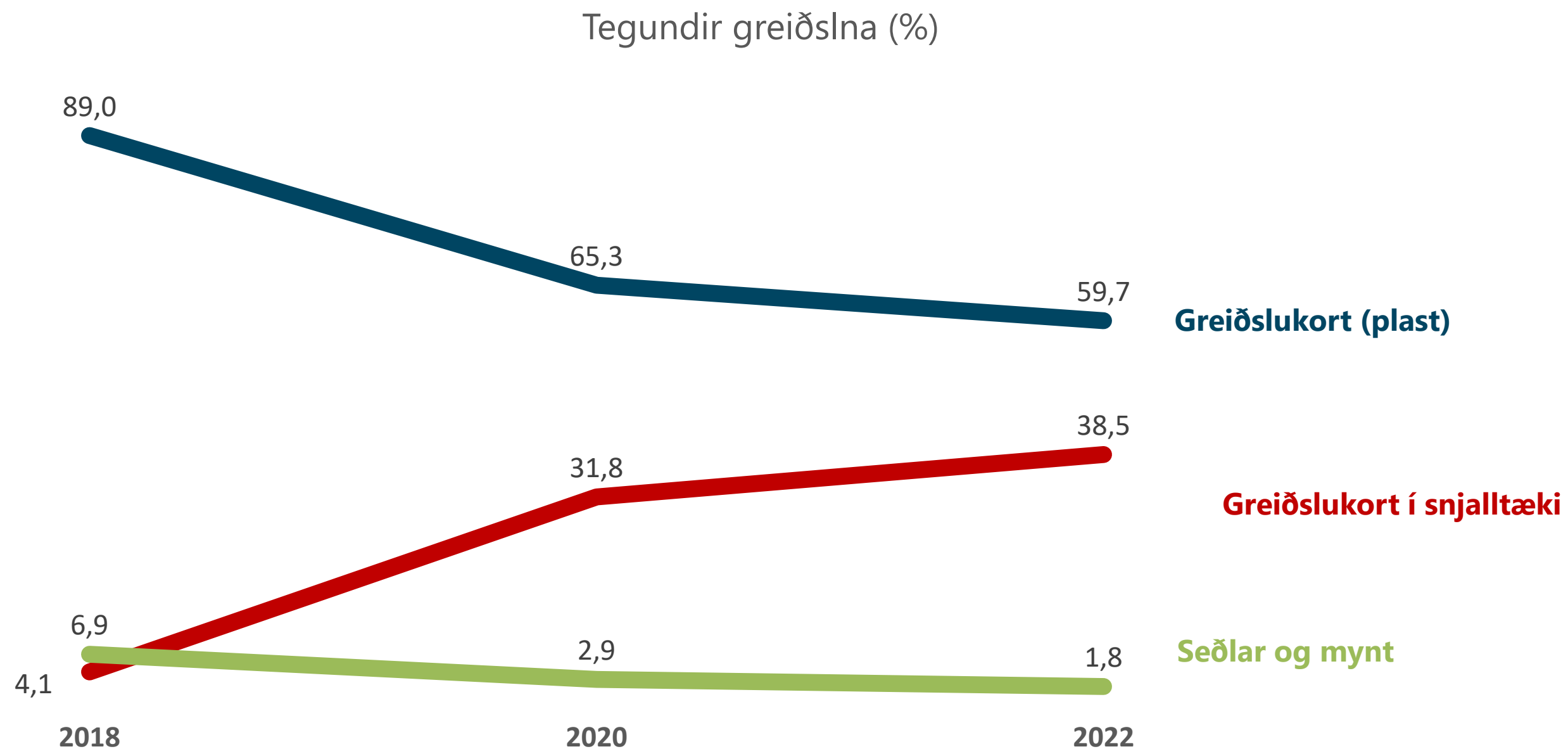
Innlend óháð greiðslumiðlun

Peningaþvætti

- Samkvæmt íslenskri orðabók er **reiðufé** skilgreint sem „lausafé, handbærir peningar“
 - Reiðufé, áður tilskipunarfé, er ávísun á vermæti og einfaldar þannig viðskipti, og gefið út af ríkisvaldi, þ.e. konungssvaldi áður fyrr en framkvæmdavaldi í dag
 - Einnig er að finna viðbótarskilgreiningu um að reiðufé taki einnig til „innistæðu á reikningi hjá lánastofnun eða seðlabanka eða sambærilegar kröfur um endurgreiðslu peninga í hvaða gjaldmiðli sem er
- Það er í samræmi við almenna málotkun að innistæða á bankareikningi sé talið sem reiðufé, t.d. þegar millifært er af bankareikningi. Mikilvægt er þó að hafa í huga að áa þessu tvennu er grundvallarmunnur í lagalegum skilningi
- Megineinkenni reiðufjár [utan innlánsreikninga] er að það sé órekjanlegt

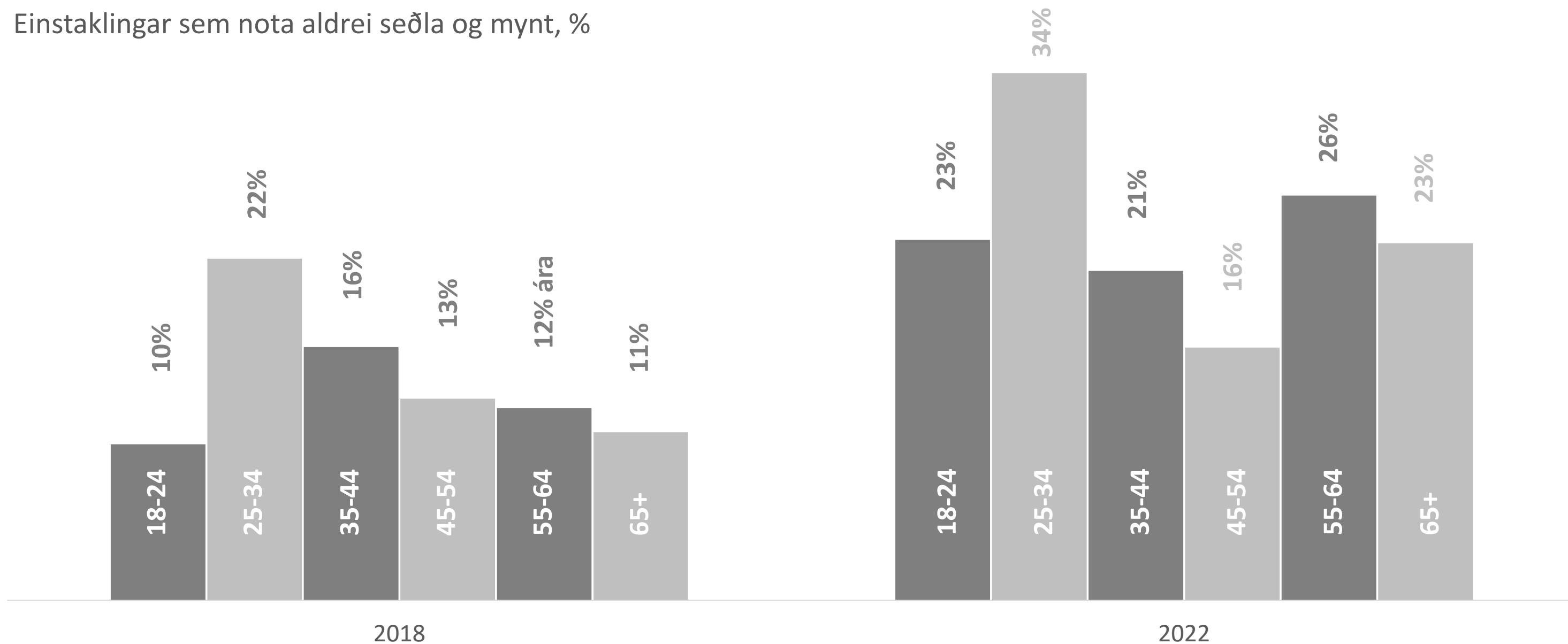
- Samkvæmt 3. gr. laga um gjaldmiðil Íslands skulu seðlar og mynt, útgefin af Seðlabankanum, vera „lögeyrir í allar greiðslur hér á landi með fullu ákvæðisverði“.
 - Með lögeyri er vísað til **verðmælis** og **traustfangs** og hefur þá þýðingu að marka hvert grundvallarskipulag peningakerfisins sé
- Sölu- og þjónustuaðilar eru ekki skyldugir til að taka við lögeyri, þ.e. seðlum og mynt
 - Ekkert í lögum takmarkar samningsfrelsi sölu- og þjónustuaðila um það
 - Aftur á móti má segja að Seðlabankanum sé skylt að taka við þeim seðlum og þeirri mynt sem hann gefur út
- Samkvæmt orðabók er forn skýring lögeyris að það sé vaðmálsbútur eigi styttri en sex álnir

Áfram dregur úr notkun seðla og myntar

Þeim fjölgar hratt sem nota aldrei seðla og mynt

Einstaklingar sem nota aldrei seðla og mynt, %

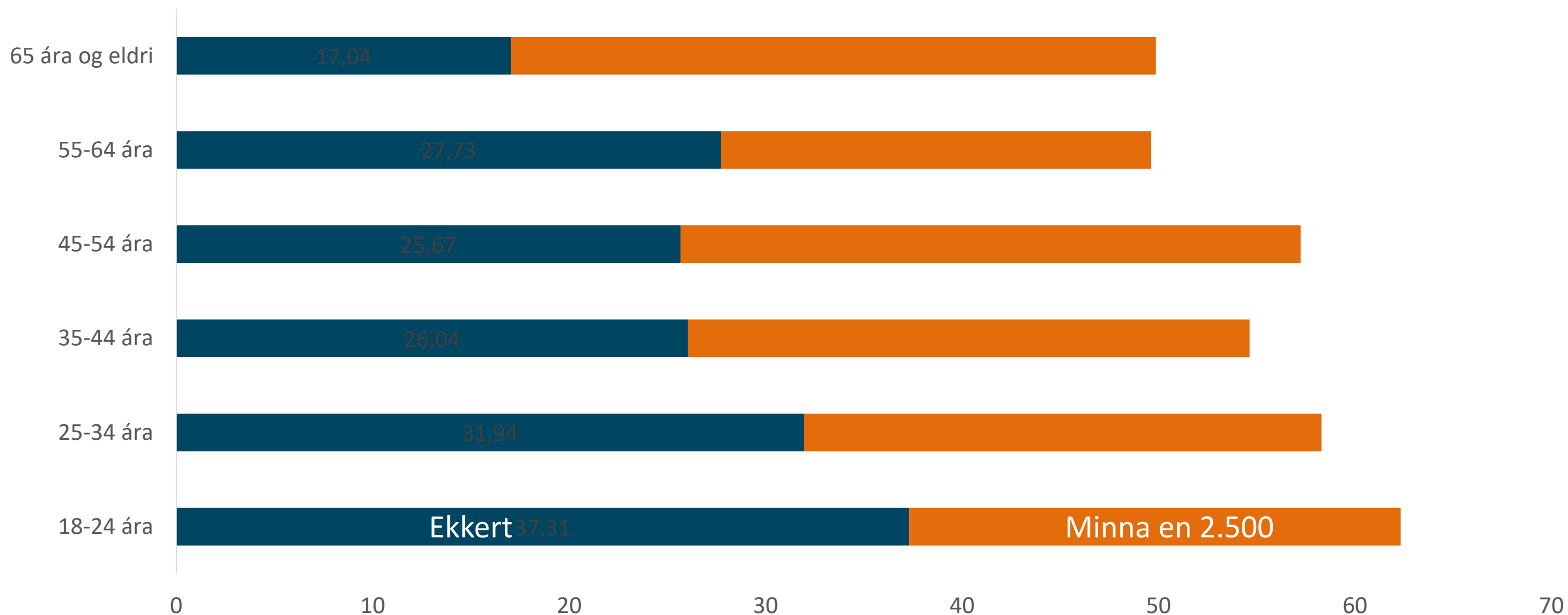
Hagræðing hefur náðst – kostnaður þó enn mikill

Kostnaður og tekjur greiðsluþjónustuveitenda

Kr.	Kostnaður (eining)	Tekjur (eining)	Hreinar tekjur (eining)
Seðlar og mynt	235,1	32,7	-202,4
Greiðslukort	109,6	166,4	56,8
Greiðsluþjónusta	78,4	16,9	-61,5
Alls	101,7	72,7	-29,0

Seðlar eru mikilvæg fyrir þjóðhagsvarúð

Hlutfall einstaklinga með lítið eða ekkert af seðlum við höndina, %

Innlend óháð smágreiðslulausn

Núverandi högun rafrænnar greiðslumiðlunar á Íslandi er talin ógna þjóðaröryggi og efla þarf viðnámsþrótt greiðslumiðlunar hér á landi

Tekin hafa verið fyrstu skref í átt að innlendri óháðri greiðslumiðlun sem gæti einnig lækkað kostnað

Slík lausn þarf að virka ef þjónusturof yrði á rafrænum greiðslukortum sem fara í gegnum alþjóðlega kortainnviði